

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського

***«Актуальні проблеми
приватного та публічного
права»***

**Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 91-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**27 березня 2020 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727

ББК 67.305

А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 91-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (27 березня 2020 року). – Харків, 2020. – 236 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Секція «Трудове право, право соціального забезпечення»

Процевський В.О. Проблеми публічно-правового регулювання трудових відносин.....	8
Іншин М.І. Загальнотеоретична характеристика особливостей ролі загальноправових засобів трудового права у реалізації соціальної функції держави.....	11
Ярошенко О.М. Внутрішній трудовий розпорядок як трудо-правова категорія: поняття, сутність, співвідношення із суміжними явищами.....	15
Андрійв В.М. Деякі аспекти визначення поняття «вразливі верстви населення» в міжнародному трудовому праві.....	19
Пилипенко П.Д. До питання про назву (форму) закону, що покликаний регулювати трудові відносини в Україні.....	23
Вишновецька С.В. Правова природа дистанційної форми виконання роботи за трудовим договором.....	25
Коваленко О.О. Реформа трудового законодавства та дотримання принципу справедливості у трудовому праві України: актуальні проблеми співіснування у сучасних реаліях розвитку держави.....	28
Мельник К.Ю. До питання забезпечення життєдіяльності населення та функціонування економіки в умовах обмежувальних заходів, спрямованих на запобігання поширенню корона вірусної інфекції (COVID-19).....	32
Подорожній Є.Ю. Принципи, як елемент механізму правового регулювання юридичної відповідальності у трудовому праві.....	37
Колєсник Т.В. Дистанційна робота: проблеми, виклики та перспективи.....	40
Томашевський К.Л. Принцип определенности трудовой функции в трактовке А.И. Процевского и трудовом праве Беларуси.....	43
Бондаренко Н.Л., Лысаковская Ю.О. Общая концепция и правовая природа франчайзинга в праве США и Германии.....	47
Вавженчук С.Я. Деякі проблеми реформування трудового законодавства України.....	51

2. Проект Закону про працю від 28.12.2019 № 2708. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67833.

3. Почанська О. С. Правове регулювання трудової діяльності працівників-надомників в сучасних умовах: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 196 с.

4. Созанова М. В. Безопасные рабочие места – основа достойного труда. *Пути реализации в России программы достойного труда и достойного социального обеспечения: Андреевские чтения, посвященные 90-летию со дня рождения крупнейшего ученого, заслуженного деятеля науки РСФСР В. С. Андреева. Материалы IX международной научно-практической конференции / под общ. ред. д-ра юрид. наук, проф. К. Н. Гусова. Москва: Проспект, 2013. С. 438–445.*

5. Рішення Вінницького міського суду Вінницької області у справі № 127/3609/17 від 24 липня 2017 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/67982907>.

6. Крузе А. В. Разграничение рабочих мест и мест выполнения работы. *Вопросы управления. 2014. № 2 (27). С. 214–219.*

7. Маковская Н. В. Элементы гибкого использования трудовых ресурсов на внутреннем рынке труда предприятия. *Вестник Витебского государственного технологического университета. 2013. № 25. С. 139.*

УДК 349.2

Orcid 0000-0002-0883-9869

Коваленко Олена Олександрівна,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін і
трудового права імені професора О.І. Процевського
ХНПУ імені Г.С. Сковороди,
доктор юридичних наук, професор

*«Якщо зникне справедливість, то життя людей
на землі вже не буде мати жодної цінності»
Іммануїл Кант*

РЕФОРМА ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ СПРАВЕДЛИВОСТІ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПІВІСНУВАННЯ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Рух України у напрямі євроінтеграції, здавалося б, однозначно вирішив питання того взірця, за яким має будуватись право в нашій країні. Однак, ті тенденції, які можна було спостерігати з кінця 2019 року у напрямках

реформування трудового права, що викликали обговорення його наріжного каменю - проєкта закону України «Про працю» [1], спонукали наукову спільноту замислитись на яке майбутнє слід очікувати не тільки у цій сфері, але й взагалі у повсякденній дійсності, бо, саме реалізацією права на працю за трудовим договором, більшість населення нашої держави здобуває собі на життя.

Цьому проєкту передувала довга історія України у виробленні актуального нормативно-правового акту, який би врегулював трудові відносини. До 2019 р. проєктів Трудового кодексу України було, як відомо, 3 і останній навіть був прийнято у першому читанні. Однак всі вони так і залишились проєктами. А після заяви Президента України та уряду необхідності якнайшвидшого прийняття Трудового кодексу України [2] та визначення строком виконання цього завдання кінець 2019 року, проведення Комітетом Верховної Ради з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів 30.10.2019 р. круглого столу з цього приводу [2], [3], в нас з'явилося одночасно 08.11.2019 р. ще два проєкти Трудового кодексу України.

Слід зазначити, що така кількість проєктів Трудового кодексу України, зазначений круглий стіл, який включав обговорення багатьох проблем у сфері праці, на вирішення яких подавались пропозиції, правда що, на жаль, в основному державними діячами та представниками роботодавців, викликали потужний спротив наукової спільноти (як і, до речі, подібні пропозиції до цього часу у межах підготовки та обговорення проєктів Трудових кодексів), бо багато з цих заяв про нібито осучаснення трудового законодавства містили або те, що вже давно закріплено, або звуження чинних обсягів прав, інтересів та гарантій прав працівників. Однак, все одно, навіть усі, разом взяті зауваження до них не можна було порівняти за змістовною претензійністю до проєкту закону «Про працю» [4],[5]. Погоджуючись з цими претензіями колег, хотілося б акцентувати увагу не на критиці цього проєкту, який, на щастя, вже канув в Лету [1], а на обґрунтуванні розуміння квінтесенції цього спротиву, що об'єднав наукову спільноту та найманих працівників та дав відчутний результат у вигляді відкликання цього проєкту.

Справа в тому, що кінець 2019 р. для трудового права позначився не просто спробою осучаснити трудове законодавство, а спробою перевероту у регулюванні трудових відносин, який, на моє переконання, мав би винищити усталене розуміння принципу справедливості і, мабуть, закласти нові уявлення про справедливість у суспільстві. Так припущення обґрунтовується тим, що та суспільна свідомість, яка наразі сформована, не давала б шансів на ефективний плин трудового процесу, бо норми, які б мали його регулювати були б чужими, відштовхуваними для їх сприйняття, принаймні, одним, але, як виявилось останнім часом, головним з суб'єктів трудових відносин – працівником, який є ключовою фігурою не тільки цих відносин, а, знов-таки, як виявилось саме зараз, ще й ключовою фігурою всього трудового процесу, який забезпечує існування та розвиток окремої держави та всієї людської цивілізації в цілому.

Сучасна пандемія вірусу COVID-19 показала та довела сильним цього світу і простим громадянам, що людина праці є тією ланкою, яка дозволяє створювати матеріальні та духовні блага, що в змозі надати ресурс для існування людської цивілізації та й власне забезпечити можливість існування людини на цій планеті. Соціальні мережі, в яких люди зі всього світу зараз діляться своїми враженнями та розповідями про наслідки коронавірусної інфекції, рясніють інформацією про простих людей – працівників, трудовою функцією яких є рятування людських життів: медиків, фармацевтів, поліцейських, працівників надзвичайних служб, волонтерів... Хочу акцентувати увагу: не державних діячів, а простих працівників! Саме їм щодня о певній годині аплодують люди зі своїх балконів, залишаючись на карантині та не виходячи з дому, у Франції, Іспанії тощо.

Нарешті державні діячі зрозуміли цінність людської праці, людини-працівника. Так, наприклад, Італія закликала усіх іноземних лікарів, медсестер та санітарів прийти на допомогу своїм колегам, застерігаючи, що навіть їх диплом може бути НЕ ВИЗНАНИМ в Італії (!) і для цього були відмінені статті 49 та 50 спеціального нормативно-правового акту [6] і на цей виклик вже відреагували китайські лікарі, яких поліція вже через добу зустріла в аеропорту [7]. А ще італійський уряд закликав усіх лікарів-пенсіонерів, студентів, які закінчили медичні факультети і навіть не здали державні екзамени стати до роботи [6]. До чого ці факти? До того, що саме життя змушує нарешті адекватно оцінити внесок працівника у життєздатність держави. Саме ці випадки змушують нарешті повернутися обличчям до людини праці. Бо головним рятувальником у цих умовах є працівник, людина-професіонал. Не капітал, не обладнання, а людина. І тільки людина-професіонал може сьогодні лікувати хворих, створити вакцину, що застереже від інфікування інших, і тільки людина-професіонал вже винайшла та створює тести для виявлення цього вірусу. І сьогодні ми вважаємо це подвигом, але насправді цей подвиг вони здійснюють кожного разу, коли виконують свою трудову функцію. Просто раніше про це ніхто не думав.

Ці факти, яких у сучасних умовах пандемії коронавірусу можна наводити ще безліч, свідчать про те, що людина скільки завгодно може створювати штучні правила, але настає той день, коли всі вони розсипаються як картковий будиночок за волею інших законів – законів справедливості. При чому навіть не юридичної - як принципу, який, як продемонстрували автори проекту Закону Про працю наприкінці 2019 р., можна було б змінити, користуючись моментом, щоб підлаштувати трудову конституцію під настрої власників бізнесу, а, у даному випадку, природної. І якщо людина забуває та порушує природні закони справедливості – природа їй нагадує, що є первинним. Однак ціна такого нагадування є занадто високою і вимірюється вона, як показує зараз світовий досвід, людським життям не залежно від статусу, від матеріального становища тощо.

І тому норми трудового права, як ніякої іншої галузі права, мають у більшому ступені ґрунтуватися на справедливості. Ця справедливість, здобута колись також ціною людського життя, вже стала такою звичною та повсякденною, що норми трудового права, які встановлюють обмеження робочого часу, надають відпустки, охороняють материнство, встановлюють гарантії діяльності профспілок та надають їм права брати участь у виробленні власне цих норм, у охороні та захисті прав працівників, закріплюють умови соціального діалогу тощо сприймаються як те, що само собою розуміється і таке, що містить зовсім непотрібні елементи, які можна змінити, виключити, ігнорувати... Але насправді все це важливі та необхідні елементи єдиного взаємопов'язаного механізму, стрижнем якого виступає справедливість як усталене, викристалізоване століттями розвитку людської цивілізації, поняття про належне, що відповідає визначеним уявленням про правоту та чесність [8, с.277]. І зникнення хоча б одного з елементів цього механізму означає завмирання останнього, а отже і завмирання справедливості, а тому є неприпустимим як у праві взагалі, так і, тим більше у трудовому праві - галузі, що встановлює простір для проявлення сутності людини та дозволяє їй жити, зокрема. Саме про це треба пам'ятати при спробах реформувати трудове законодавство.

Список використаних джерел:

1. Про працю: проект закону України № 2708 від 28.12.2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67833.
2. Як Верховна Рада планує реформувати трудове законодавство. *HR-ліга*. URL: <https://hrliga.com/index.php?module=news&op=view&id=21019>.
3. У Раді обговорюють трудовий кодекс. *Кадровик-01*. URL: <https://www.kadrovik01.com.ua/news/3301-u-rad-obgovoryuyut-trudoviy-kodeks>.
4. Новіков Д. Пригноблення пригноблених: парадокси законопроекту «Про працю». *Спільне*. URL: https://commons.com.ua/uk/paradoksy-zakonoprojektu-pro-pratsyu/?fbclid=IwAR1jYdElyFD-A5_bx0AOW5pIFm251zxImF6PzWvIHnJGcW1mkqKVHOvMoGU.
5. Сільченко С. Сергій Сільченко про підготовку проекту Трудового кодексу: «Наш голос був почутий серед інших». *Асоціація правників України*. URL: <https://uba.ua/ukr/news/7221/?fbclid=IwAR1DQUauUQW1vIxIP02Ap71Tj4p2LzcZZbIW1Xfq9VSOXMQDx1ku1hzUbIc>.
6. URL: https://instagram.com/natallia_belarus_italia?igshid=1fnzc5r19tyb8.
7. Фото дня. В Італії поліція зустрічає лікарів, що прибули з Уханя. *0342.ua. Сайт міста Івано-Франківська*. <https://www.0342.ua/news/2701917/foto-dna-v-italii-policia-zustricae-likariv-so-pribuli-z-uhana?fbclid=IwAR1PTZtoKYgS3msskAJ03QVJtYTODNqzN-JIaICWtD4ZhCZMn9S9LKdiIX4>.
8. Оксфордская иллюстрированная энциклопедия. Т.7. Народы и культура. Издание Оксфордского университета. 416 с.